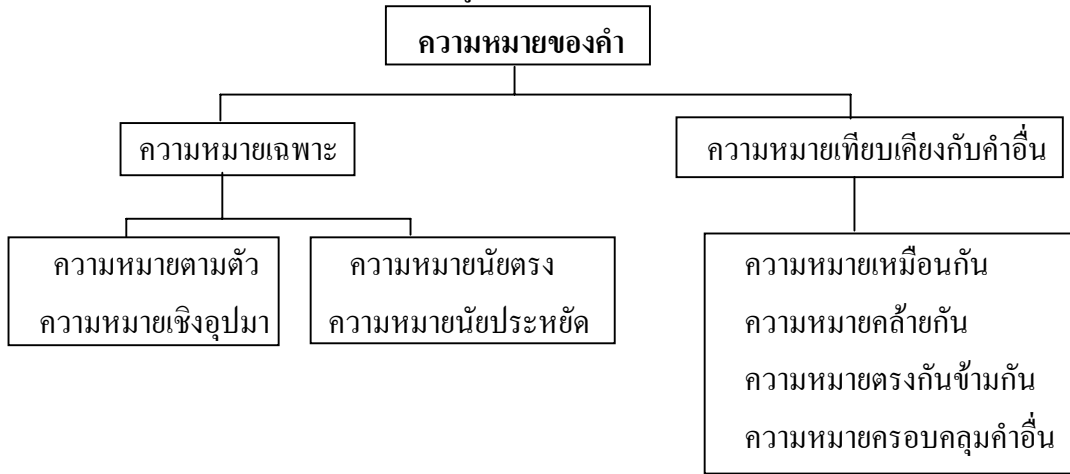

ตอนที่ 7 คำและความหมาย

ความหมายของคำแบ่งออกได้ ดังแผนภูมิต่อไปนี้

1. คำที่มีความหมายเฉพาะ หมายถึง ความหมายที่มีอยู่เฉพาะในคำนั้นๆ ซึ่งจะแบ่งออกได้ดังนี้

1.1 ความหมายตามตัวกับความหมายเชิงอุปมา

คำคำหนึ่ง อาจเป็นคำที่มีความหมายตามตัว หรือความหมายเชิงอุปมาก็ได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับบริบท

ความหมายตามตัว หมายถึง ความหมายเดิมของคำนั้น

ความหมายเชิงอุปมา หมายถึง ความหมายที่เกิดจากการเปรียบเทียบกับความหมายตามตัวของคำนั้น

ตัวอย่างเช่น

1. หลานสาวคนเล็กชอบดูลิงที่สวนสัตว์มาก – ความหมายตามตัว
2. ตายแล้ว! ลิงทั้งนั้นอยู่ในห้องนี้ รื้อของหมดเลย – ความหมายอุปมา

1.2 ความหมายนัยตรงและความหมายนัยประหัต

ความหมายนัยตรง หมายถึง ความหมายที่มีในพจนานุกรม อาจเป็นความหมายตามตัว หรือความหมายเชิงอุปมาก็ได้

ความหมายนัยประหัต หรือความหมายโดยนัย หมายถึง ความหมายที่ก่อให้เกิดความรู้

สื่อต่างๆ หรือความหมายที่ทำให้จิตประหวัดไปถึงลักษณะบางประการที่เกี่ยวข้องกับคำคำนั้น

ตัวอย่างเช่น

1. พี่ฉันมีลูกผู้ชาย 3 คน – ความหมายนัยตรง
2. เกิดเป็นลูกผู้ชายร้องไห้ไม่ได้นะ – ความหมายนัยประหวัด

2. ความหมายเทียบเคียงกับคำอื่น

2.1 คำที่มีความหมายเหมือนกัน เรียกอีกอย่างว่า คำไวพจน์ คำในภาษาไทยหลายคำที่มีความหมายเหมือนกันทุกประการ แต่ก็เป็นที่น่าสังเกตว่า แม้ความหมายเหมือนกัน แต่ก็ใช้แทนกันไม่ได้ทั้งหมด ทั้งนี้เพราะอาจเป็นคำที่ต่างระดับกัน ภาษาที่สุภาพและไม่สุภาพ ภาษาที่ใช้กับคนแต่ละวัย หรือภาษาที่เหมาะสมกับงานเขียนแต่ละประเภท เช่น คำว่า กิน มีความหมายเหมือนกับคำว่า ทาน รับประทาน หม่ำ ฟาด เสวย บริโภค ซึ่งแต่ละคำใช้แตกต่างกันไปตามสถานการณ์

2.2 คำที่มีความหมายคล้ายกันหรือร่วมกัน แม้ความหมายไม่เหมือนกันทีเดียว แต่สามารถใช้ร่วมกันได้ เช่น

- ไต่ถาม สอบถาม สืบถาม ซักถาม
- เหงา หงอย หมอง เศร้า ซึม

2.3 คำที่มีความหมายตรงข้ามกัน เช่น กว้าง – แคบ , เงียบ – ดัง , ขยัน – เกียจคร้าน, สูง – ต่ำ, เปรี๊ยะ – หวาน, โง่ – ฉลาด

2.4 คำที่มีความหมายครอบคลุมคำอื่น คือ คำที่มีความหมายกว้าง รวมความหมายของคำอื่น ๆ ไว้ด้วย เช่น

- สิ่งมีชีวิต มีความหมายครอบคลุมถึง สัตว์, สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม, วัฏ , ลูกวัว
- พาหนะ มีความหมายครอบคลุมถึง รถ, เรือ, รถไฟ, เครื่องบิน, ม้า
- อาหาร มีความหมายครอบคลุมถึง ข้าว, แกงส้ม, ขนมหวาน, กลัวยาวชวี

สรุป คือ

ความหมายนัยตรง คือ _____

ความหมายนัยประหวัด เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า _____ หรือแปลแบบต้องอาศัยการตีความ

คำที่มีความหมายเหมือนกัน เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า คำไวพจน์หรือ Synonym

เช่น ช้าง = คช _____ ๑๑๑

เงิน = ปรัก _____
 ทอง = กาญจน์ _____
 พระอาทิตย์ = ระวี _____ ทิวากร ดวงอาทิตย์
 พระจันทร์ = โสม _____ ดวงจันทร์
 ผู้หญิง = นางนุช สตรี _____

* คำไวพจน์ เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า คำพ้องความหมาย *

ประโยคต่อไปนี้มีความหมายนัยตรงหรือโดยนัย

1. ร้านนั้นประดิษฐ์ หัวโขนได้สวยงามมาก = _____
2. เมื่อวานนี้ฉันกระทบไหล่ควมหาวิทยาลัยหลายคน = _____
3. คนในสังคมชั้นสูงชอบสวมหน้ากากเข้าหากัน = _____
4. มีการจุดประทิวสว่างไสวทั่วทั้งเมือง = _____
5. เพื่อนเธอคนนี้เยี่ยมเอากการ = _____
6. ขนมน้ำยาร้านนี้อร่อยมาก = _____
7. เข็มเล่มนี้ชี้ไปทางเหนือด้วยอำนาจแม่เหล็ก = _____
8. ความเพียรเป็นกุญแจไขไปสู่ความสำเร็จ = _____
9. สมศรีชอบกินหมูต้ดกระเทียมพริกไทย = _____
10. เขาหวงเก้าอี้เหลืองเงินทั้งที่รู้ว่าประชาชนไม่ต้องการ = _____

คำพ้อง = คำที่เหมือนกัน แบ่งได้ดังนี้

คำพ้องรูป = _____ เช่น

เพลลา = เพลลา = _____

เพลลา = เพล - ลา = _____

สระ = สระ = _____

สระ = สระ - หระ = _____

هما = هما = _____

هما = เห - มา = _____

คำพ้องเสียง = _____ เช่น

ฉัน - สรรพนามบุรุษที่ 1 = _____

ฉัน - ฉันเพื่อน = _____

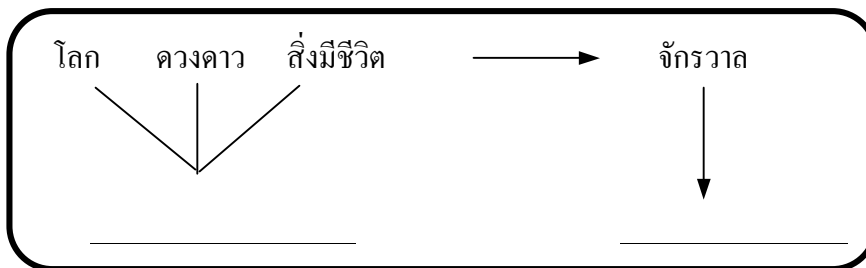
ฉันท์ - ฉันท์ลักษณะ ในร้อยกรอง = _____

หรือ กาล การ กภาพ กาญจน์ กานต์ การ์ณ

สรร สรรค์ สัน สรรพ์ สันต์

คำความหมายแคบ – ความหมายกว้าง

คำความหมายแคบ คือ คำที่มีความหมายย่อยเล็กๆ เป็นส่วนหนึ่งของคำความหมายกว้าง

คำความหมายกว้าง คือ คำที่มีความหมายกว้าง ๆ ครอบคลุม คำย่อย ๆ เล็ก ๆ ในความหมายแคบ

การใช้คำ

ข้อควรคำนึงในการใช้คำมีดังนี้

1. ใช้คำให้ตรงกับความหมาย ดังนี้

1.1 ถ้าต้องการใช้ความหมายนัยตรง อย่าให้เข้าใจว่าเป็นความหมายนัยประหวัด เช่น เธอก็ได้ซองขาวเหมือนกันหรือ

1.2 ไม่ใช่คำที่ทำให้เกิดความหมายกำกวม เช่น พ่อไม่กินข้าวเย็น

1.3 ใช้คำให้ตรงกับความหมายเฉพาะของคำ อย่าให้ผู้ฟังเข้าใจสับสน เช่น อาจารย์กำลังสอบอยู่

1.4 ใช้คำที่มีความหมายเกี่ยวข้องกับคำอื่นให้เหมาะสม เช่น รถชนกันมีคนตาย 3 ศพ

2. ใช้คำให้ตรงกับความนิยม คำบางคำมีความหมายเหมือนกันแต่ใช้แทนกันไม่ได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความนิยม เช่น ไก่จิก สุนัขกัด ผึ้งต่อย

ตะลุยโจทย์เรื่องคำกับความหมาย

อ่านข้อความต่อไปนี้แล้วตอบคำถาม

“เราควรมีวิสัยทัศน์ต่อโลกในฐานะที่โลก ประกอบด้วยสิ่งต่างๆ ซึ่งสามารถหมุนเวียนและพลังงานที่สามารถถ่ายเทไปมาได้ เราจึงควรพิจารณากระบวนการในการทำชีวิตให้มีความยั่งยืนว่าเป็นเสมือนสายใยของความสัมพันธ์ระหว่างกันอันหลากหลายและงดงาม”

1. วิสัยทัศน์ ในข้อความข้างต้น มีความหมายตรงกับข้อใด

- ก. การมองเห็นอย่างเป็นจริง
- ข. การมองให้เห็นถึงอนาคต
- ค. การมองอย่างมีระเบียบแบบแผน
- ง. การมองที่มีทัศนะแจ่มแจ้ง

2. ข้อความข้างต้นมีความหมายโดยนัย ตรงกับข้อใด

- ก. คนเราโดยทั่วไปยังไม่เข้าใจ โลกอย่างแท้จริง
- ข. โลกเรากำลังถูกทำลายลงไปทุกวันและชีวิตผู้คนสั้นลง
- ค. พลังงานต่าง ๆ ที่เราคิดว่าถูกทำลาย แต่ความจริงไม่ได้เป็นเช่นนั้น
- ง. การที่จะให้ชีวิตยืนยาวได้ต้องพิจารณาสายสัมพันธ์ทางใจหลายประการ

อ่านข้อความต่อไปนี้แล้วตอบคำถาม

สหประชาชาติเรียกร้องนานาประเทศร่วมกันทำระบบตลาดให้มีความเป็นมนุษย์มากขึ้น กล่าวคือ แทนที่จะรวมศูนย์ผลกำไรไว้แต่กอบอยู่ในบริษัทข้ามชาติจำนวน ไม่มากก็ให้กระจายความมั่งคั่งนี้ไปยังทุกส่วนของสังคม

3. ความเป็นมนุษย์ในที่นี้ น่าจะหมายถึงข้อใด

- ก. มีความเข้าอกเข้าใจในเพื่อนมนุษย์
- ข. มีจิตใจช่วยเหลือคนที่ตกทุกข์ได้ยาก
- ค. การซื้อขายในตลาดผ่านเครื่องจักรให้น้อยลง
- ง. การกระจายผลกำไรให้บริษัทอื่นๆ บ้าง

4. ข้อใดคือความหมายโดยนัยของข้อความข้างต้น

- ก. สังคมโลกมีความไม่เท่าเทียม
- ข. ควรมีการเฉลี่ยผลกำไรไปยังบริษัทต่างๆ
- ค. ควรมีการนำผลกำไรไปช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส
- ง. บริษัทต่างชาติควรช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ด้วยกันบ้าง

5. ข้อใดมีความหมาย โดยตรงทุกคำ
- ก. สีเขียว สีแดง สีเทา
 - ข. น้ำเกลือ น้ำอ้อย น้ำส้ม
 - ค. ลูกเจี๊ยบ ลูกน้ำ ลูกแหง
 - ง. หมูหมากาไก่ ช้างม้าวัวควาย เสือสิงห์กระทิงแรด
6. คำว่า “แก้ว” ในข้อใดมีความหมายโดยตรง
- ก. สรุปแล้วแก้วรัชฎ์พีชนี่ คุณภาพมีศรีปานอาหารสวรรค์
 - ข. นกแก้วจับแก้วพาทิ เหมือนแก้วพีทั้งสามสั่งความมา
 - ค. ทรงธำมรงค์เพชรมงกุฎแก้ว กรรเจียกจอนพรายแพรวอุบะห้อย
 - ง. เป็นโฉนพระทูลกระหม่อมแก้วจึงนั่งเสียด้านครั้งนี้
7. “ศึก” ในข้อใด ไม่ได้ ใช้ในความหมายตรง
- ก. รัฐบาลเตรียมทำศึก กับอิรัก ข. ทหารไทยเตรียมรบ ศึก บริเวณชายแดน
 - ค. รัฐบาลไทยกำลังรบ ศึก นักหลายด้าน ง. รัฐบาลทั่วโลกประกาศรบ ศึก ผู้ก่อการร้าย
8. ข้อใดใช้ได้ทั้งความหมายตรงและความหมายเปรียบเทียบ ได้ทุกคำ
- ก. ตาขาว ตาสว่าง ตาเอก ข. ลูกดอก ลูกเสือ ลูกหลง
 - ค. มือเย็น มือขวา มือสะอาด ง. หน้ากาก หน้าตื้น หน้าเหี่ยว
9. ข้อใดใช้คำที่มีความหมายแคบกว้างได้เหมาะสม
- ก. ตอนเช้าเราดื่มน้ำผลไม้ โอวัลติน และน้ำส้มที่คั้นสดๆ
 - ข. ฉันชอบเรียนคณิตศาสตร์ และภาษาอังกฤษ แต่ไม่ชอบเรียนเรขาคณิต
 - ค. ผู้ที่ร่วมกันจัดงานครั้งนี้คือข้าราชการ ชาวไร่ชาวนาและประชาชน
 - ง. เครื่องจักสานในร้านนั้นล้วนเลือกสรรมาแล้ว ไม่ว่าจะเป็นตะกร้าหวาย ฝาชี หรือหมวกใบลาน
10. ข้อใดใช้คำว่า “วิบัติ” ได้ถูกต้อง
- ก. ภาษาสะแลงที่เด็กชอบใช้กันเป็นวิบัติภาษา
 - ข. นักเรียนที่พูดตัวควบกล้ำไม่ชัด เป็นผู้วิบัติภาษา
 - ค. เราควรช่วยกันป้องกันอันตรายที่จะวิบัติขึ้นกับแผ่นดินไทย
 - ง. ตัวแทนเยาวชนที่มาร่วมประชุมกล่าวว่าสื่อมวลชนทำให้ภาษาวิบัติ

11. คำที่ขีดเส้นใต้ข้อไหนเป็นคำที่ถูกต้อง
- ก. เขาพยายามสอดสายสายตามองหาเธอ
 - ข. เขาพยายามสอดส่องสายตามองหาเธอ
 - ค. เขาพยายามสอดแทรกสายตามองหาเธอ
 - ง. เขาพยายามส่องสายสายตามองหาเธอ
12. คำที่ขีดเส้นใต้ในประโยคใดที่ใช้ถูกต้องแล้ว
- ก. การจราจรในวันนี้ขัดข้องมาก
 - ข. เขาไม่ขัดข้องที่จะช่วยเราทำงาน
 - ค. ถ้ำถนนวนายนี้ขัดข้องก็อย่าเดินผ่าน
 - ง. เขาขัดข้องใจเป็นอย่างยิ่งที่เธอปฏิเสธเขา
13. ข้อใดใช้คำได้ถูกต้องเหมาะสมที่สุด
- ก. เขาเขียนบทความเกี่ยวกับเหตุการณ์บ้านเมืองในปัจจุบัน
 - ข. ฉันเห็นด้วยในข้อเสนอของเธอกับเพื่อนๆ
 - ค. คนส่วนใหญ่นิยมใส่บาตรในวันขึ้นปีใหม่
 - ง. ประธานาธิบดีปักจุงฮี ถูกยิงถึงแก่อสัญกรรม
14. ข้อใดใช้คำได้ถูกต้องตรงตามความหมาย
- ก. เราไม่ควรตัดสินใจผลัดวันประกันพ่วง
 - ข. ในวันมอบตัวนักเรียนชั้นอนุบาลผู้ปกครองต้องนำสูติบัตรไปแสดงด้วย
 - ค. กรรมการศาสนามีคำสั่งห้ามพระภิกษุออกไปเรียรายตามบ้าน
 - ง. เขาเป็นคนมีจิตใจแข็งแรงแรงมากจึงสามารถผ่านอุปสรรคต่างๆ มาได้
15. ข้อใดใช้คำได้กะทัดรัด
- ก. ผู้ฝ่าฝืนกระทำผิดกฎหมายจะต้องถูกลงโทษ
 - ข. การประชุมวันนี้ใช้เวลาประมาณ 2 ชั่วโมง 10 นาที
 - ค. นักข่าวไปทำการสัมภาษณ์รัฐมนตรีหลายท่านที่กระทรวง
 - ง. โรคระบาดครั้งที่แล้ว เป็นเหตุให้สัตว์เลี้ยงล้มตายไปเป็นจำนวนมาก
16. คำที่ขีดเส้นใต้ในข้อใดใช้ไม่ตรงกับความหมาย
- ก. ปล่อยเขาไปเถิด อย่ากั๊กตัวเขาไว้เลย

ในเวลากลางคืน

- ข. การพกอาวุธ เช่น มีด ปืน ระเบิดขวด ในที่สาธารณะ เป็นสิ่งที่ไม่ควรกระทำ
- ค. การสอบคัดเลือกเข้ามหาวิทยาลัยเป็นโอกาสที่นักเรียนจากโรงเรียนต่างๆ ได้แข่งขันกัน
- ง. การเดินทางไปต่างจังหวัดในปัจจุบันนี้ เราสามารถเดินทางได้หลายวิธี เช่น โดยทางเครื่องบิน รถไฟ รถยนต์

23. คำว่า “ดอกไม้” ในข้อใดมีความหมายตามตัว

- ก. พุดจากภาษาดอกไม้
- ข. ขอมอบดอกไม้ให้ด้วยใจรัก
- ค. ดอกไม้จากสรวงสวรรค์วรรณคดี
- ง. ขอมอบดอกไม้ในสวนไว้เพื่อมวลประชา

24. ข้อใดมีความหมายนัยตรงได้โดยตรง

- ก. อะไรคำคอเขานะ เขาจึงต้องทำเช่นนั้น
- ข. เรือบินลำนั้นหายเข้ากลีบเมฆไปแล้ว
- ค. สมศักดิ์ล้มไม่เป็นทำอีกแล้ว
- ง. เขาแสดงละครได้ดีมาก

25. คำที่ขีดเส้นใต้ข้อใดใช้ผิดความหมาย

- ก. เด็กๆ เหล่านี้เล่นกีฬาจนเหงื่อไหลโถมตัว
- ข. ผู้จัดละครสำรองที่นั่งไว้เพื่อแขกพิเศษ
- ค. ข้าวยังร้อน อย่าตะกรุมตะกรามกินเข้าไป ลิ่นจะพอง
- ง. ผู้จัดการมีท่าที่แข็งกร้าวอย่างเห็นได้ชัด เมื่อลูกน้องขอขึ้นค่าแรง

26. ข้อใดใช้คำตรงตามความหมาย

- ก. งานเลี้ยงอย่างนี้ อย่าไปให้เนิ่นนักเลย
- ข. เขาเดินเตรเข้ามาหาฉันทันทีที่รถไฟจอด
- ค. รู้ว่าเจ็บใช้ก็ควรไปดูดูเขาบ้างเป็นการแสดงน้ำใจ
- ง. หนังสือเล่มนี้ ผู้อ่านจะอ่านอย่างวางมือไม่ลงทีเดียว

27. ข้อใดใช้คำได้ถูกต้องตรงกับความหมาย

- ก. เขาใช้กล้องโทรทรรศน์ส่องดูนกที่กำลังบินอยู่กลางท้องฟ้า
- ข. เขาใช้กรรไกรขลิบริมผ้าให้เสมอกัน
- ค. ปลาบางชนิดผลุดขึ้นมาหายใจบนผิวน้ำ
- ง. มอดใหม่เป็นจุลไป